

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی ایران
معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

واحد برنامه ریزی آموزشی

چارچوب طراحی «طرح دوره های نظری و عملی»

اطلاعات درس:

گروه آموزشی ارایه دهنده درس: گروه آناتومی

عنوان درس: علوم تشریح گوارش

نوع و تعداد واحد^۱: نظری-عملی ، ۱/۵ نظری - ۰/۵ عملی

نام مسئول درس: دکتر روناک شعبانی

مدرس/ مدرسان: دکتر روناک شعبانی- دکتر منصوره سلیمانی

پیش نیاز/ همزمان: مقدمات علوم تشریح

رشته و مقطع تحصیلی: پزشکی- دکتری عمومی

اطلاعات مسئول درس:

رتبه علمی: دانشیار

رشته تخصصی: علوم تشریح

محل کار: دانشکده پزشکی- گروه آناتومی

تلفن تماس: ۸۶۷۰۴۷۸۳

نشانی پست الکترونیک: shabanironak@gmail.com

^۱نوع واحد: نظری، عملی و یا نظری- عملی به تفکیک تعداد واحدهای مصوب در برنامه آموزشی

توصیف کلی درس

این درس بخشی از برنامه آموزشی علوم پایه پزشکی است که به آموزش اصول، مفاهیم و محفوظات در زمینه ساختار دستگاه گوارش در دو سطح میکروسکوپی و ماکروسکوپی، محاورات و تکوین طبیعی آن می‌پردازد. هدف این درس آماده‌سازی دانشجو برای درک و تحلیل اختلالات دستگاه گوارش است. همچنین ساختار جدار شکم، حفره شکم و آناتومی سطحی و رادیولوژیک دستگاه گوارش بررسی می‌شود.

اهداف کلی / محورهای توانمندی (Competency):

- ۱- اصول و چگونگی نام‌گذاری نواحی و اعضای دستگاه گوارش را بشناسد و بتواند در تشخیص و توصیف ساختارها و وضعیت آن‌ها در شرایط طبیعی و بالینی به کار گیرد.
 - ۲- در فرآیندهای یاددهی و یادگیری، همزمان بر کار گروهی و مشارکت فعال تأکید ورزد و ارزش‌های حرفه‌ای، اخلاقی و انسانی را رعایت کند.
 - ۳- با نحوه خون‌رسانی، عصب‌گیری و تخلیه لنفاوی دستگاه گوارش و ارتباطات آن با سایر سیستم‌های بدن آشنا شود و اهمیت این ارتباطات را در عملکرد طبیعی و بیماری‌ها بشناسد.
 - ۴- توانایی شناسایی و تفسیر یافته‌های آناتومیک سطحی، رادیولوژیک و بافت‌شناسی مرتبط با دستگاه گوارش را به دست آورد
 - ۵- نگرش بالینی و علمی نسبت به اهمیت ساختارهای آناتومیک و بافتی دستگاه گوارش و ضمائم آن را توسعه دهد تا بتواند در مراحل بالینی و تخصصی پزشکی، دانش خود را به کار گیرد.
 - ۶- مهارت‌های پایه‌ای لازم برای شناسایی ساختارهای آناتومیک دستگاه گوارش در فرد زنده، کالبدشکافی و تصاویر رادیولوژیک را کسب نماید.
- این اهداف کلی، زمینه‌ساز توسعه توانمندی‌های تخصصی‌تر و قابل اندازه‌گیری در قالب اهداف اختصاصی و مهارتی در طول دوره خواهند بود.

اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توانمندی (Core Competency):

- ۱- ساختار آناتومیک حفره دهان شامل لب؛ دندان؛ زبان؛ کام سخت و نرم و عضلات کامی همراه با خون‌رسانی و عصب‌دهی آن‌ها را توضیح دهند.
- ۲- ساختار آناتومیک حلق و مری همراه با خون‌رسانی و عصب‌دهی آن‌ها را شرح دهند.
- ۳- ساختار آناتومیک عضلات جدار شکم و کانال اینگوینال و نیز خون‌رسانی و عصب‌دهی هر یک را توصیف کنند.
- ۴- ساختار آناتومیک حفره صفاق و غشا‌های سروزی و مزو‌ها و مزانترو و فاسیا‌ها و رباط‌های شکمی را همراه با خون‌رسانی و عصب‌دهی آن‌ها توضیح دهند.

۵- ساختار آناتومیک عناصر گوارشی موجود در شکم شامل انتهای مری؛ معده؛ روده کوچک؛ روده بزرگ؛ آپاندیس و آنال کانال و نیز خون رسانی و عصب دهی هر یک را توضیح دهد و مجاورات آناتومیک آن ها را شرح دهد.

۶- غدد ضمیمه دستگاه گوارش شامل غدد بزاقی؛ کبد؛ کیسه صفرا و پانکراس را همراه خون رسانی و عصب دهی آن ها توضیح دهند و مجاورات آناتومیک آنها را توصیف کنند.

۷- نحوه تکامل دستگاه گوارش را شرح دهند.

۸- ساختمان بافت شناسی ناحیه دهان شامل لب؛ کام سخت و نرم؛ دندان و زبان و غدد بزاقی را بیان نمایند.

۹- لایه های تشکیل دهنده دیواره دستگاه گوارش را از لحاظ بافت شناسی توضیح دهند.

۱۰- جزئیات بافت شناسی مری؛ معده؛ دئودنوم؛ ژژنوم و ایلئوم؛ کولون؛ آپاندیس و آنال کانال و نحوه افتراق هر بخش را بیان کنند.

۱۱- ساختمان بافت شناسی کبد؛ کیسه صفرا و پانکراس را شرح دهند بتوانند از سایر غدد گوارش افتراق دهند.

رویکرد آموزشی^۱:

ترکیبی^۳

حضور^۲

مجازی^۲

روش های یاددهی-یادگیری با عنایت به رویکرد آموزشی انتخاب شده:

رویکرد مجازی

کلاس وارونه

یادگیری مبتنی بر بازی دیجیتال

یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی

یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)

سایر موارد نام ببرید.....

رویکرد حضوری

سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)

بحث در گروه های کوچک

یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)

یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)

یادگیری مبتنی بر سناریو

استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط همتایان)

یادگیری مبتنی بر بازی

□ سایر موارد نام ببرید.....

رویکرد ترکیبی

ترکیبی از روش‌های زیرمجموعه رویکردهای آموزشی مجازی و حضوری، به کار می‌رود. تدریس تعاملی با استفاده از اسلاید، مولاژ و کالبدشکافی (کاداور) برای آموزش آناتومی ماکروسکوپی و میکروسکوپی دستگاه گوارش. استفاده از کلاس وارونه (Flipped Classroom) که در آن دانشجو پیش از کلاس، محتوای الکترونیکی تعاملی، فیلم‌های آموزشی و منابع دیجیتال را مطالعه می‌کند. این ترکیب باعث می‌شود دانشجو علاوه بر یادگیری نظری، مهارت‌های عملی و تفکر بالینی را در محیط‌های متنوع و جذاب تجربه کند و آمادگی بیشتری برای مراحل بالینی داشته باشد. وسایل کمک آموزشی:

وایت برد پروژکتور اسلاید وسایل کمک آموزشی skill lab □

سایر موارد (لطفاً نام ببرید)

میز تشریح مجازی (کالبدنما) مولاژهای آناتومی، تصاویر و کلیشه‌های رادیولوژیک، میکروسکوپ و اسلایدهای بافت‌شناسی، محتوای الکترونیکی تعاملی

جدول تقویم ارائه درس علوم تشریح گوارش

روز و ساعت کلاس: نظری: شنبه ۸-۱۰، یکشنبه ۱۲-۱۰، سه شنبه ۱۵-۱۳

عملی: دوشنبه ۱۷-۸

جلسه	عنوان مبحث فعالیت یادگیری/ تکالیف	روش یاددهی- یادگیری	تاریخ ارائه	نام مدرس/ مدرسین
۱	بافت شناسی دستگاه گوارش (حفره دهان - مری - حلق)	کلاس وارونه، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی، سخنرانی تعاملی، بحث گروهی		دکتر روناک شعبانی
۲	بافت شناسی دستگاه گوارش (معدة - روده کوچک و بزرگ)	کلاس وارونه، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی، سخنرانی تعاملی، بحث گروهی		دکتر روناک شعبانی

۳	بافت شناسی غدد ضمیمه گوارش (کبد-کیسه صفرا- پانکراس-غدد بزاقی)	کلاس وارونه، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی، سخنرانی تعاملی، بحث گروهی	دکتر روناک شعبانی
۴	آناتومی حفره دهان -کام نرم-حلق دهانی - جنین شناسی حفره دهان	کلاس وارونه، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی، سخنرانی تعاملی، بحث گروهی	دکتر روناک شعبانی
۵	آناتومی مری(عروق و اعصاب مربوطه)جدار شکم (عضلات قدام و خلف شکم و عروق مربوطه)	کلاس وارونه، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی، سخنرانی تعاملی، بحث گروهی	دکتر روناک شعبانی
۶	کانال اینگوئینال- نکات کلینیکی مربوطه	کلاس وارونه، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی، سخنرانی تعاملی، بحث گروهی	دکتر روناک شعبانی
۷	جنین شناسی لوله گوارش	کلاس وارونه، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی، سخنرانی تعاملی، بحث گروهی	دکتر روناک شعبانی
۸	آناتومی حفره صفاقی	کلاس وارونه، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی، سخنرانی تعاملی، بحث گروهی	دکتر روناک شعبانی
۹	آناتومی معده-دئودنوم و پانکراس -تنه سیلیاک	کلاس وارونه، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی، سخنرانی تعاملی، بحث گروهی	دکتر روناک شعبانی

دکتر روناک شعبانی		کلاس وارونه، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی، سخنرانی تعاملی، بحث گروهی	آناتومی ژژنوم، ایلئوم - روده بزرگ و عروق مزانتریک فوقانی و تحتانی	۱۰
دکتر روناک شعبانی		کلاس وارونه، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی، سخنرانی تعاملی، بحث گروهی	آناتومی رکتوم- مجرای آنال و فضاهای پیرامون	۱۱
دکتر روناک شعبانی		کلاس وارونه، یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی، سخنرانی تعاملی، بحث گروهی	جنین شناسی و آناتومی طحال - کبد - کیسه صفرا	۱۲
			نکات بالینی توسط استاد متخصص جراحی گوارش	۱۳

عملی علوم تشریح گوارش

جلسه	تاریخ	عنوان مباحث	مدرس
اول		بافت شناسی دندان - زبان - مری	دکتر سلیمانی-دکتر شعبانی
دوم		آناتومی حفره دهان - جدار قدامی و خلفی شکم(عضلات و عروق)	دکتر سلیمانی-دکتر شعبانی
سوم		بافت شناسی معده -دوازدهه - ایلیوم - کولون - آپاندیس	دکتر سلیمانی-دکتر شعبانی
چهارم		بافت شناسی کبد - کیسه صفرا غدد بزاقی - پانکراس	دکتر سلیمانی-دکتر شعبانی
پنجم		کانال اینگوئینال-آناتومی حفره صفاقی و پرده های سروزی لوله گوارش	دکتر سلیمانی-دکتر شعبانی

دکتر سلیمانی-دکتر شعبانی	آناتومی لوله گوارش (معدده-روده کوچک-روده بزرگ)-عروق سیلیاک و مزانتریک	ششم
دکتر سلیمانی-دکتر شعبانی	آناتومی ضمایم دستگاه گوارش (کبد- کیسه صفرا- پانکراس) و طحال	هفتم

وظایف و انتظارات از دانشجو:

وظایف عمومی دانشجو و انتظارات در طول دوره نظیر حضور منظم در کلاس درس، انجام تکالیف در موعد مقرر، مطالعه منابع معرفی شده و مشارکت فعال در برنامه های کلاس^۱، آمادگی جهت کوئیز کلاسی

تکالیف مورد انتظار دانشجو:

ارائه دانشجو، مطالعه موردی، مطالعه پیش نیاز، مشاهده مولاژ، مشاهده اسلاید بافت شناسی، کوئیز، بحث گروهی، حل مسئله

فعالیت های مورد انتظار دانشجو:

- ۱- مطالعه منظم منابع معرفی شده شامل کتاب های درسی، مقالات و محتوای الکترونیکی مرتبط با آناتومی، بافت شناسی و جنین شناسی دستگاه گوارش.
- ۲- انجام فعالیت های یادگیری فعال مانند مشاهده اسلایدهای بافت شناسی، شرکت در بحث های گروهی و حل مسائل بالینی مرتبط با مباحث درس.
- ۳- تهیه خلاصه ها و یادداشت های شخصی از مطالب ارائه شده در کلاس ها و محتوای مجازی برای تثبیت یادگیری.
- ۴- شرکت در کوئیزها و آزمون های تکوینی به منظور ارزیابی مستمر یادگیری و آماده سازی برای آزمون های پایانی.
- ۵- ارائه گزارش ها یا ارائه شفاهی در جلسات حضوری یا مجازی به منظور افزایش مهارت های ارتباطی و تعمیق مفاهیم.
- ۶- تمرین مهارت های عملی مانند شناسایی ساختارهای آناتومیک در مولاژ و کالبدشکافی و تشخیص تصاویر رادیولوژیک.

شرایط حضور و غیاب دانشجو:

- ۱- حضور منظم و فعال در تمامی جلسات آموزشی حضوری و مجازی الزامی است و غیبت های غیرموجه ممکن است منجر به کاهش نمره یا محرومیت از شرکت در آزمون پایان ترم شود.
- ۲- حداقل حضور لازم معمولاً ۸۰٪ از کل جلسات است تا دانشجو بتواند در ارزشیابی های پایانی شرکت کند.
- ۳- در صورت غیبت موجه مانند بیماری یا شرایط اضطراری، دانشجو موظف است مستندات لازم را به مسئول درس ارائه دهد تا غیبت وی موجه تلقی شود.

^۱ وظایف عمومی می توانند در همه انواع دوره های آموزشی اعم از حضوری و مجازی، لحاظ گردند.

۴- شرکت فعال در فعالیت‌های کلاسی و انجام تکالیف نیز به عنوان بخشی از ارزیابی حضور در نظر گرفته می‌شود.

روش ارزیابی دانشجو:

■ ذکر نوع ارزیابی:

- ارزیابی تکوینی (سازنده/میان ترم/کوئیزهای کلاسی)^۱

- ارزیابی تراکمی (پایانی/پایان ترم)^۲

سهم ارزشیابی هر نوع/روش در نمره نهایی و سهم نمره اساتید دوره

نحوه ارزشیابی و درصد نمره:

□ آزمون میان ترم ----- درصد نمره

□ آزمون پایان ترم ---۷۰--- درصد نمره

□ شرکت فعال در کلاس ---۱۰--- درصد نمره

□ انجام تکالیف ---۱۰--- درصد نمره

سایر موارد (لطفاً نام ببرید) کوئیز کلاسی ۱۰ درصد

* نکته: ذکر روش ارزیابی دانشجو (شفاهی، کتبی (چهارگزینه ای، درست نادرست، باز پاسخ و غیره)، آزمون های ساختارمند

عینی مانند: OSCE، OSLE و غیره) و یا ارزیابی مبتنی بر محل کار با استفاده از ابزارها (مانند: لاگ بوک، کارپوشه، DOPS)

* نکته: ذکر سهم ارزشیابی هر روش در نمره نهایی دانشجو (جدول سهم نمره براساس طراحی روش ارزیابی دانشجو)

* نکته: در رویکرد آموزشی مجازی، سهم ارزیابی تکوینی بیش از سهم ارزیابی تراکمی باشد.

نحوه برگزاری آزمون

■ صحیح- غلط

■ جور کردنی

■ چندگزینه‌ای

□ پاسخ کوتاه

سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

منابع به تفکیک اصلی و پیشنهادی:

منابع شامل کتاب های درسی، نشریه های تخصصی، مقاله ها و نشانی وب سایت های مرتبط می باشد.

الف) کتب:

Gray's Anatomy for Students

Junqueira's Basic Histology

Snell's Clinical Anatomy

"Langman's Medical Embryology"

۱ . Formative Evaluation

2 . Summative Evaluation

ب) مقالات:

ج) محتوای الکترونیکی: فیلم‌های آموزشی آناتومی و بافت‌شناسی دستگاه گوارش

د) منابع برای مطالعه بیشتر: منابع رادیولوژی بالینی دستگاه گوارش

واحد برنامه ریزی آموزشی دانشگاه ع.پ. ایران